

Sygn. akt II CSK 285/19

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa M.S. i J.S.
przeciwko E. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 października 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 31 października 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek uczestnika o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powodowie M. i J.S. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 31 października 2018 r., oddalającego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 28 lipca 2017 r., którym oddalono powództwo przeciwko E. sp. z o.o. z siedzibą w P. o zapłatę 200 000 zł tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości zajętej przez urządzenia linii elektroenergetycznej.

Sąd Najwyższy, oceniając – na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. – skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Ustawodawca, wprowadzając skargę kasacyjną jako nadzwyczajny środek prawny służący od prawomocnych orzeczeń, podkreślił, że jej celem jest ochrona

interesu publicznego polegającego na ujednoliceniu orzecznictwa sądów i rozwoju judykatury. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. Jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa, nawet gdyby one rzeczywiście wystąpiły. Ocena podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje w ramach tzw. przedsądu. Sąd Najwyższy bada, czy wskazano i należyście umotywowano przyczyny powołane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. czy występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub oczywista zasadność skargi kasacyjnej i przyjmuje ją do rozpoznania, jeżeli zachodzi przynajmniej jedna z nich.

Wniosek o przyjęcie skargi powodowie oparli na przyczynie oznaczonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. jako potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości. Wymaga ona wskazania, które przepisy mają być poddane wykładni Sądu Najwyższego, opisu wątpliwości, przedstawienia możliwych sposobów ich interpretacji, argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także własnej propozycji interpretacyjnej. W przypadku rozbieżności należy również wskazać orzeczenia, w których ten sam przepis prawa byłby odmiennie wykładany, za wyjątkiem wydanych w danej sprawie przez sąd pierwszej i drugiej instancji.

Powodowie podnieśli, że wykładni Sądu Najwyższego wymaga art. 222 § 2 k.c. w zw. z art. 35 ust. 1 ustawy o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości z 1958 r. oraz art. 16 § 1 k.p.a. w zakresie podstaw przyjęcia skutecznego względem właściciela uprawnienia do władania rzeczą oraz art. 292 k.c. i art. 7 k.c. w zakresie możliwości przyjęcia zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesylu oraz oceny dobrej/złej wiary przedsiębiorstwa przesylowego. Wbrew uzasadnieniu wniosku nie można przyjąć, aby obecnie występowała rozbieżność orzecznictwa wymagająca kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Dopuszczalność nabycia w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności odpowiadającej treścią służebności przesylu przed wejściem w życie

regulacji art. 305¹ - 305⁴ k.c. została rozstrzygnięta w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013/12/139, a stanowisko w niej wyrażone jest konsekwentnie podzielane w innych judykatach (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2014 r., V CSK 190/13, nie publ.; z dnia 9 stycznia 2014 r., V CSK 87/13, niepubl.; z dnia 27 listopada 2013 r., V CSK 525/12, nie publ.; z dnia 30 października 2013 r., V CSK 497/12, nie publ.; z dnia 23 października 2013 r., IV CSK 30/13, Biuletyn Sądu Najwyższego 2014/1; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2013 r., IV CSK 88/13, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2013 r., V CSK 320/12, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2013 r., II CSK 626/12, nie publ.). Podobnie przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego wielokrotnie była kwestia dopuszczalności zaliczania okresu posiadania przez Skarb Państwa służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu do okresu posiadania wymaganego do nabycia służebności przez zasiedzenie przez przedsiębiorstwo państwowe albo przez następcę prawnego takiego przedsiębiorstwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2013 r., I CSK 495/12, nie publ., postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2013 r., I CSK 256/12, nie publ., z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 181/11, nie publ., z dnia 9 lutego 2012 r., III CZP 93/11, nie publ., z dnia 13 października 2011 r., V CSK 502/10, nie publ., z dnia 10 kwietnia 2008 r., IV CSK 21/08, nie publ. oraz z dnia 18 maja 2007 r., I CSK 64/07, nie publ.). Jak wyjaśniono m.in. w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 lipca 2018, IV CSK 136/17 (OSNC-ZD 2019 nr 3 poz. 42) w odniesieniu do posiadania nieruchomości w zakresie służebności o treści służebności przesyłu przyjmuje się, że dobra wiara zasiadającego posiadacza występuje wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza on cudzego prawa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2014 r., II CSK 472/13, nie publ.), względnie, gdy posiadacz powołując się na przysługujące mu prawo błędnie przypuszcza, że prawo to mu przysługuje, jeśli tylko owo błędne przypuszczenie w danych okolicznościach sprawy uznać należy za usprawiedliwione. W złej wierze jest ten, kto powołując się na przysługujące mu

prawo wie, że prawo to mu nie przysługuje albo też ten, kto wprowadzie ma świadomość co do nie przysługiwania mu określonego prawa, jednakże jego niewiedza nie jest usprawiedliwiona w świetle okoliczności danej sprawy. Dobrą wiarę wyłącza zarówno pozytywna wiedza o braku przysługującego prawa, jak i brak takiej wiedzy wynikający z braku należytej staranności, a więc niedbalstwa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2017 r., I CSK 360/14, nie publ.). Dlatego rozstrzygając, czy uzyskanie posiadania służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu nastąpiło w dobrej/złej wierze, należy mieć na względzie całokształt okoliczności poprzedzających i towarzyszących uzyskaniu posiadania służebności, a domniemanie dobrej wiary jest obalone, gdy z całokształtu okoliczności wynika, że przedsiębiorca przesyłowy w chwili uzyskania posiadania wiedział lub powinien wiedzieć przy zachowaniu wymaganej staranności, że do nieruchomości, na której zlokalizowane są urządzenia przesyłowe, nie przysługuje mu prawo o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., III CZP 86/16, OSNC 2017, Nr 9, poz. 98).

Zagadnienie tytułu prawnego do nabycia służebności w oparciu o decyzję administracyjną wydaną na podstawie art. 35 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (jedn. tekst: Dz.U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) wyjaśniono w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13 (OSNC 2014, nr 7-8, poz.68) oraz w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 6 czerwca 2014 r., III CZP 9/14 (OSNC 2015, nr 3, poz. 30) wskazując, że wykonywanie uprawnień w zakresie wynikającym z takiej decyzji stanowiącej tytuł prawny do ich wykonywania, nie prowadzi do nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Błędne jest odwoływanie się przez skarżących do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2017 r., I CSK 499/16 (nie publ.). Opublikowana w systemie LEX teza jest wyrwana z kontekstu. Z treści uzasadnienia wskazanego postanowienia wynika z jednej strony szczególny stan faktyczny wynikający z istnienia w obrocie prawnym wcześniejszego postanowienia w przedmiocie zasiedzenia, a przyczyną orzeczenia kasatoryjnego było właśnie, ocenione jako błędne stanowisko, że decyzja wydana na podstawie art. 35 cyt.

Ustawy stanowiła podstawę tytułu prawnego przedsiębiorstwa przesyłowego do nabycia i wykonywania służebności.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący nie przytoczyli dostatecznie ważkich argumentów, które mogłyby usprawiedliwiać zmianę utrwalonego stanowiska w powyższym zakresie.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. Uwzględniając charakter sprawy, rodzaj dochodzonego roszczenia i sytuację materialną skarżących powodów Sąd Najwyższy w oparciu o zasadę słuszności odstąpił od obciążenia ich kosztami postępowania kasacyjnego należnymi stronie przeciwnej (art. 102 w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).

as]

aj